

RIBÉRATE

GUIA PEL PROFESSORAT

Cicle Mitjà i Superior
ESO

VICERREINIA
TERCERA DEL GOBIERNO
MINISTERIO
PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA
Y EL RETO DEMOGRÁFICO

Pla de Recuperació,
Transformació
i Resiliència

Finançat per
la Unió Europea
NextGenerationEU

Compta amb el suport de Fundación Biodiversidad del Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico (MITECO) en el marc del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència - finançat per la Unió Europea – NextGenerationEU

RIBÉRATE . GUIA PEL PROFESSORAT

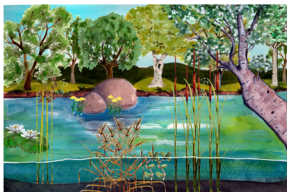
Material de suport per la presentació

Cicle Mijtà, Superior i ESO

Aquesta guia pretén ser un material de suport per explicar les diferents diapositives de la presentació per Cicle mitja, Superior i ESO, i afavorir la comprensió dels participants. Al costat de la vista en miniatura de cada diapositiva, trobareu una explicació més extensa que el docent pot incorporar durant la presentació.

DIAPOSITIVES:

Bosc de ribera

Els **bosc de ribera** estan formats per la vegetació (**plantes, arbustos i arbres**) que creix a banda i banda dels rius.

També es troben en llocs on el **nivell freàtic** (aigua subterrània) és poc profund, a la vora de basses, estanys i fonts.

DIAPOSITIVA 2

Bosc de ribera

Els bosc de ribera estan formats per la vegetació (plantes, arbustos i arbres) que creix a banda i banda dels rius.

També es troben en llocs on el nivell freàtic (aigua subterrània) és poc profund, a la vora de basses, estanys i fonts. Aquest tipus de vegetació necessita terres humits.

Funcions del bosc de ribera

Té funcions molt importants pel planeta i la societat:

- Font d'aigua per l'ecosistema i la societat.
- Font d'aliment per l'ecosistema i la societat.
- Proveïdors de matèria prima com fusta, fibres i altres recursos naturals que la societat pot utilitzar.
- Retenen la terra amb les seves arrels evitant que els marges del riu s'erosionin i que es modifiqui el terreny quan hi ha riudes.
- Ajuden a filtrar i purificar l'aigua amb les seves arrels.
- Són un refugi per animals que hi viuen, hi descansen o fan migracions.
- Regulen la temperatura i clima de la zona, gràcies a l'ombra que proporcionen, reduint la temperatura, evaporació de l'aigua i el vent.
- Milloren la recàrrega d'aqüífers, ja que retenen molta aigua i la van alliberant a poc a poc.
- Poden ser espais de lleure on es fomenti l'educació i la divulgació ambiental i també aporten sensació de benestar quan es visiten.

DIAPOSITIVA 3

Funcions del bosc de ribera

Té funcions molt importants pel planeta i la societat:

Font d'aigua per l'ecosistema i la societat.

Font d'aliment per l'ecosistema i la societat (com fruits, fulles o arrels).

Proveïdors de matèria prima com fusta, fibres i altres recursos naturals que la societat pot utilitzar.

Retenen la terra amb les seves arrels evitant que els marges del riu s'erosionin i que es modifiqui el terreny. Per tan, tenen un paper important pel que fa a l'impacte de riudes.

Ajuden a filtrar i purificar l'aigua amb les seves arrels, retenint partícules tòxiques o contaminants i alliberant l'aigua neta.

Són un refugi per animals que hi viuen, hi descansen o fan migracions.

Regulen la temperatura i clima de la zona, gràcies a l'ombra que proporcionen, reduint la temperatura, evaporació de l'aigua i el vent.

Milloren la recàrrega d'aqüífers, ja que retenen molta aigua i la van alliberant a poc a poc.

Poden ser espais de lleure on es fomenti l'educació i la divulgació ambiental i també aporten sensació de benestar quan es visiten.

Pla de Recuperació,
Transformació
i Resiliència

Finançat per
la Unió Europea
NextGenerationEU

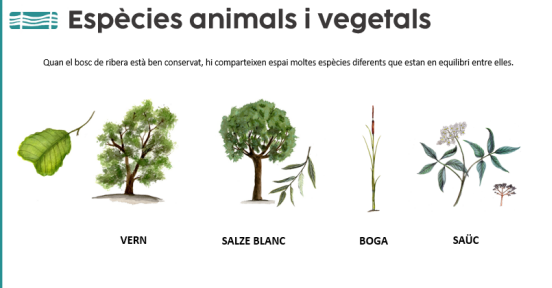

RIBÉRATE . GUIA PEL PROFESSORAT

Material de suport per la presentació

Cicle Mijtà, Superior i ESO

DIAPPOSITIVA 4

Animals i plantes d'aquests boscos

Quan el bosc de ribera està ben conservat, hi comparteixen espai moltes espècies diferents que estan en equilibri entre elles. Totes aquestes espècies coexisteixen de manera equilibrada, ja que cada una té el seu paper dins l'ecosistema (per exemple, unes donen aliment, altres serveixen de refugi, altres controlen plagues...).

Algunes espècies vegetals són el vern, el salze blanc, la boga i el saüc.

DIAPPOSITIVA 5

Animals i plantes d'aquests boscos

Algunes espècies d'invertebrats són:

- Les nàiades, unes petxines de riu que tenen un paper essencial per mantenir la qualitat de l'aigua, ja que la filtren i en redueixen la terbolesa.
- Les efímeres, que són uns insectes aquàtics que passen la major part de la seva vida dins l'aigua com a larves i només viuen unes hores o pocs dies com a adults, serveixen d'aliment als peixos i altres animals i s'utilitzen com a bioindicadors de la qualitat de l'aigua, ja que ràpidament si l'aigua està contaminada.
- Els tricòpters també són insectes aquàtics que viuen a l'aigua mentre són larves i quan surten de l'aigua es converteixen en insectes amb ales peludes, semblants a les arnes.
- Les libèl·lules són insectes que viuen dins l'aigua mentre són larves, servint d'aliment per altres animals, i quan són adults surten de l'aigua convertint-se en insectes voladors que depreden mosquits i altres insectes controlant-ne la població.

RIBÉRATE . GUIA PEL PROFESSORAT

Material de suport per la presentació

Cicle Mijtà, Superior i ESO

Espècies animals i vegetals

Quan el bosc de ribera està ben conservat, hi comparteixen espai moltes espècies diferents que estan en equilibri entre elles.

LLÚDRIGA

BARB DE MUNTANYA

BAGRA

BLAUET

DIAPOSITIVA 6

Animals i plantes d'aquests boscos

Altres espècies d'aquests hàbitats són la llúdriga, que és un mamífer carnívor aquàtic i indicador de bona qualitat ambiental i ajuda a mantenir l'equilibri entre les poblacions d'altres animals aquàtics. El barb i la bagra són peixos d'aigua dolça que serveixen d'aliment per a aus, llúdrigues i altres depredadors i també ajuden a controlar les poblacions d'invertebrats i a mantenir l'equilibri ecològic. Per últim, el blauet és un ocell petit i molt vistós que menja sobretot peixos petits, capgrossos i insectes aquàtics, ajudant a mantenir-ne controlades les poblacions.

Què és el vímet?

El **vímet** és una fibra vegetal que s'obté de la **vimetera**. Són les branques primes, llargues i flexibles del salze, una espècie vegetal (gènere *Salix*).

La vimetera forma part de la **vegetació de ribera**, ja que creix a la vora dels cursos fluvials (rius, basses, etc.), buscant sempre terres humits.

DIAPOSITIVA 7

Què és el vímet?

El vímet és una fibra vegetal que s'obté de la vimetera. Són les branques primes, llargues i flexibles del salze, una espècie vegetal (gènere *Salix*). La vimetera forma part de la vegetació de ribera, ja que creix a la vora dels cursos fluvials (rius, basses, etc.), buscant sempre terres humits.

Cultiu i aprofitament del vímet

El vímet s'ha utilitzat per a la societat des de fa milers d'anys perquè és una fibra que es troba de manera natural, és **robusta** però **lleugera i flexible**, i això permet una **manipulació senzilla** i, per altra banda, és molt **resistent** i, per tant, té una **llarga durabilitat**.

DIAPOSITIVA 8

Cultiu i aprofitament del vímet

El vímet s'ha utilitzat per a la societat des de fa milers d'anys perquè és una fibra que es troba de manera natural, és robusta però lleugera i flexible, i això permet una manipulació senzilla i, per altra banda, és molt resistent i, per tant, té una llarga durabilitat.

RIBÉRATE . GUIA PEL PROFESSORAT

Material de suport per la presentació

Cicle Mijtà, Superior i ESO

El procés de cultiu i aprofitament del vímet es fa de la següent manera:

- 1.** Es prepara el terreny on es vol plantar, netejant-lo d'altres plantes i remonent la terra i assegurant que està humida.

DIAPOSITIVA 9

Cultiu i aprofitament del vímet. Pas 1.

El procés de cultiu i aprofitament del vímet es fa de la següent manera:

- 1- Es prepara el terreny on es vol plantar, netejant-lo d'altres plantes, remonent la terra i assegurant que està humida.

- 2.** Es planten vares de vímet d'uns X cm (entre març i abril). En el cas que les vares no disposin d'aigua tot l'any, s'han de regar.

DIAPOSITIVA 10

Cultiu i aprofitament del vímet. Pas 2.

- 2 - Es planten vares de vímet a una distància entre elles d'uns 30 centímetres fins a 1 metre, depenent del lloc on es cultivi, entre desembre i març.

En el cas que les vares no disposin d'aigua tot l'any, s'han de regar.

- 3.** Es poden les branques velles perquè creixin millor les noves.

DIAPOSITIVA 11

Cultiu i aprofitament del vímet. Pas 3.

- 3 - Es poden les branques velles perquè creixin millor les noves (en cas que la vimetera faci anys que no es poda).

RIBÉRATE . GUIA PEL PROFESSORAT

Material de suport per la presentació

Cicle Mijtà, Superior i ESO

4.

La collita del vímet es fa durant els mesos d'hivern (entre novembre i març) tallant les branques adequades i durant la lluna minvant (per evitar que faci fillols).

DIAPOSITIVA 12

Cultiu i aprofitament del vímet. Pas 4.

4 - La collita del vímet es fa durant els mesos d'hivern (entre desembre i març) tallant les branques adequades (les que tenen prou gruixudària com per poder-les treballar) i durant la lluna minvant (per evitar que faci corcs).

5.

Es deixa assecar al sol durant la primavera i estiu per reduir-ne la humitat i evitar que es facin fongs.

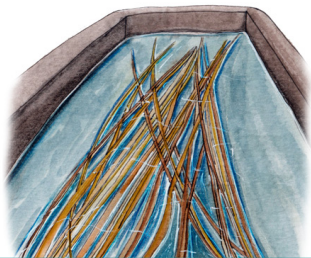
DIAPOSITIVA 13

Cultiu i aprofitament del vímet. Pas 5.

5 - Es deixa assecar al sol durant la primavera per reduir-ne la humitat i evitar que es facin fongs, després s'emmagatzema en un lloc sec.

6.

Abans de treballar el vímet s'ha de tornar a humitejar perquè sigui flexible i no es trenqui, introduint les vares en un bidó amb aigua durant uns dies.

DIAPOSITIVA 14

Cultiu i aprofitament del vímet. Pas 6.

6 - Abans de treballar el vímet s'ha de tornar a humitejar perquè sigui flexible i no es trenqui, introduint les vares en un dipòsit i submergint-les en aigua durant uns quinze dies.

VICERREINIA
TERCERA DEL GOBIERNO
MINISTERIO
PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA
Y EL RETO DEMOGRÁFICO

Pla de Recuperació,
Transformació
i Resiliència

Finançat per
la Unió Europea
NextGenerationEU

RIBÉRATE . GUIA PEL PROFESSORAT

Material de suport per la presentació

Cicle Mijtà, Superior i ESO

7.

Un cop humit, ja es pot **treballar** amb aquesta fibra.

Les vimeteres, d'abril a agost, creixen entre 1 i 3 mm cada any. Una vimetera de 5-10 anys pot fer 40 rebrots l'any, i es classifiquen per la seva llargària. Un cop tallat, depèn del tipus de vímet, necessita un procés de preparació abans de ser manipulat.

El vímet s'utilitza per cistelleria, mobles, decoració i artesanía.

DIAPOSITIVA 15

Cultiu i aprofitament del vímet. Pas 7.

7 - Un cop humit, ja es pot treballar amb aquesta fibra.

Les vimeteres, d'abril a agost, creixen entre 1 i 3 mm cada any. Una vimetera de 5-10 anys pot fer 40 rebrots l'any, i es classifiquen per la seva llargària. Un cop tallat, depèn del tipus de vímet, necessita un procés de preparació abans de ser manipulat.

El vímet s'utilitza per cistelleria, mobles, decoració...

La cistelleria. Què és?

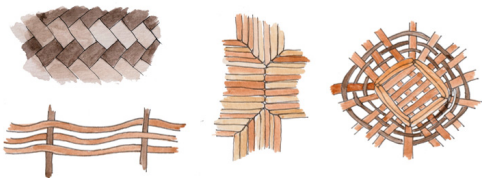
La cistelleria és l'**art** o **procediment d'elaboració** de recipients o altres elements mitjançant l'**entreteixit** o l'enrotllament de **fibres vegetals** lleugeres, llargues i flexibles com vímet, canya, jonc, etc.

DIAPOSITIVA 16

La cistelleria. Què és?

La cistelleria és l'art o procediment d'elaboració de recipients o altres elements mitjançant l'entreteixit o l'enrotllament de fibres vegetals lleugeres, llargues i flexibles com vímet, canya, jonc, etc.

Hi ha moltes tècniques a l'hora de teixir les fibres.

DIAPOSITIVA 17

La cistelleria. Què és?

Hi ha moltes tècniques a l'hora de teixir les fibres, i cada una d'elles permet aconseguir textures, formes i resistències diferents, segons el tipus de material emprat i la finalitat de la peça artesanal que es vulgui crear.

VICERREINIA
TÈXICA DEL GOVERNIO
MINISTERIO
PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA
Y EL RETO DEMOGRÁFICO

Pla de Recuperació,
Transformació
i Resiliència

Finançat per
la Unió Europea
NextGenerationEU

RIBÉRATE . GUIA PEL PROFESSORAT

Material de suport per la presentació

Cicle Mijtà, Superior i ESO

La cistelleria. **Origen i història.**

La cistelleria es va iniciar a la prehistòria, durant el període del **neolític**, fa més de 10.000 anys i va ser essencial pel **desenvolupament de la humanitat** en la creació dels **primers utensilis** que eren per **recol·lectar, transport i emmagatzematge** d'aliments i productes agrícoles.

En les civilitzacions antigues, com l'egípcia o grega, també va tenir un paper molt important tant per l'**ús pràctic quotidià**, l'**intercanvi** en mercats, o per usos religiosos.

DIAPOSITIVA 18

La cistelleria. Orígen i història.

La cistelleria es va iniciar a la prehistòria, durant el període del neolític, fa més de 10.000 anys i va ser essencial pel desenvolupament de la humanitat en la creació dels primers utensilis que eren per recol·lectar, transport i emmagatzematge d'aliments i productes agrícoles.

En les civilitzacions antigues, com l'egípcia o grega, també va tenir un paper molt important tant per l'ús pràctic quotidià, l'intercanvi en mercats, o per usos religiosos.

Amb l'arribada de la **revolució industrial**, molts processos artesanals van començar a ser substituïts per **produccions industrials** i la cistelleria, tot i que continuava sent pràctica i important en entorns rurals, va començar a perdre terreny.

Al segle XX i fins a l'actualitat, la cistelleria ha experimentat una **revalorització** no només com a tècnica pràctica sinó com a **expressió artística, tradicional i sostenible**.

DIAPOSITIVA 19

La cistelleria. Orígen i història.

Amb l'arribada de la revolució industrial, molts processos artesanals van començar a ser substituïts per produccions industrials i la cistelleria, tot i que continuava sent pràctica i important en entorns rurals, va començar a perdre terreny.

Al segle XX i fins a l'actualitat, la cistelleria ha experimentat una revalorització no només com a tècnica pràctica sinó com a expressió artística, tradicional i sostenible.

La cistelleria. **Materials utilitzats.**

La cistelleria tradicional i contemporània s'elabora amb moltes fibres vegetals diferents, depenent de la zona i dels recursos disponibles. Algunes de les més utilitzades són:

VÍMET

JONC

BOGA

CANYÍS

DIAPOSITIVA 20

La cistelleria. Materials utilitzats.

La cistelleria tradicional i contemporània s'elabora amb moltes fibres vegetals diferents, depenent de la zona i dels recursos disponibles. Algunes de les més utilitzades són: el vímet, el jonc, la boga i la canya. Cadascuna d'aquestes fibres té propietats de resistència, aspecte i flexibilitat diferents, i s'utilitzaran unes o altres en funció de l'objecte que es vulgui elaborar.

RIBÉRATE . GUIA PEL PROFESSORAT

Material de suport per la presentació

Cicle Mijtà, Superior i ESO

La cistelleria. Productes.

Els productes de cistelleria són molt variats, tant en ús quotidià com en decoració o artesanía.

DIAPOSITIVA 21

La cistelleria. Productes.

Els productes de cistelleria són molt variats, tant en ús quotidià com en decoració. Des de cistelles de transport, caixes, safates, contenidors, llums, testos, mobiliari petit, així com articles artesanals i de regal, combinant funcionalitat i creativitat.

Protecció del vímet i el bosc de ribera.

El vímet i el bosc de ribera són **elements clau** dels ecosistemes fluvials i, alhora, una font de recursos per a l'economia local, ja que el cultiu i aprofitament sostenible del vímet i altres fibres vegetals obren oportunitats econòmiques en àmbits com l'artesanía, la bioenginyeria i la gestió ambiental.

La seva **protecció** pot ser una eina estratègica per promoure l'**equilibri entre la conservació del medi natural i l'activitat econòmica local**.

DIAPOSITIVA 22

Protecció del vímet i el bosc de ribera.

El vímet i el bosc de ribera són elements clau dels ecosistemes fluvials i, alhora, una font de recursos per a l'economia local, ja que el cultiu i aprofitament sostenible del vímet i altres fibres vegetals obren oportunitats econòmiques en àmbits com l'artesanía, la bioenginyeria i la gestió ambiental.

La seva protecció pot ser una eina estratègica per promoure l'equilibri entre la conservació del medi natural i l'activitat econòmica local.

Què pots fer tu?

Tots i totes podem adoptar actituds i hàbits respectuosos amb els hàbitats de ribera i que ajudin a afavorir la seva conservació:

NO MALMETRE LA VEGETACIÓ DE L'ENTORN

FER SILENCI QUAN VISITIS AQUESTS ESPAIS

VOLUNTARIAT AMBIENTAL

DIAPOSITIVA 23

Què pots fer tu?

Tots i totes podem adoptar actituds i hàbits respectuosos amb els hàbitats de ribera i que ajudin a afavorir la seva conservació:

- No malmetre la vegetació de l'entorn, per tal de conservar aquests i altres hàbitats.
- Fer silenci quan visitis aquests espais. D'aquesta manera no provoques alteracions en la fauna que hi habita, com per exemple que s'espantin i marxin, podent abandonar postes d'ous o cries.
- Voluntariat ambiental, per col·laborar en la conservació d'aquests ecosistemes, aprenent i ajudant activament.

RIBÉRATE . GUIA PEL PROFESSORAT

Material de suport per la presentació

Cicle Mijtà, Superior i ESO

DIAPOSITIVA 24

Què pots fer tu?

No molestar ni capturar fauna de la natura. Si es capturen animals salvatges, poden patir estrès, lesions o morir, i la seva absència pot alterar l'equilibri d'aquell ecosistema, afectant altres espècies i l'entorn natural. A més, moltes espècies estan protegides per lleis i normatives que prohibeixen la seva captura per conservar la biodiversitat i evitar que s'extingeixin.

DIAPOSITIVA 25

Què pots fer tu?

No alliberar animals de companyia: poden alterar l'equilibri de l'ecosistema i convertir-se en espècies invasores, posant en perill les altres espècies.

Recollir les deixalles: per no contaminar l'hàbitat de moltes espècies i evitar que els animals que podrien ingereixin o quedin atrapats en els residus.

No fer fogueres: per evitar que hi hagi incendis.

Estalviar aigua: per ajudar a prevenir l'assecamament de rius i altres hàbitats fluvials.

DIAPOSITIVA 26

Què pots fer tu?

Observar la natura amb respecte: per no alterar els seus hàbitats ni el seu comportament, evitar causar-los estrès o danys, i protegir la biodiversitat. Així es garanteix que els ecosistemes es mantinguin equilibrats i saludables, permetent-nos gaudir de la natura sense perjudicar-la.